

Asia: VN/5966/2019

Lausuntopyyntö vanhemmuuslain nojalla annettavista asetusaluonnoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnokset vanhemmuuslain nojalla annettavista asetuksista

Vanhemmuuslaki hyväksyttiin eduskunnassa 22.6.2022 ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Vanhemmuuslain nojalla annettavien asetusten on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan. Asetuksilla säädetään tarkemmin muun muassa lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta, henkilöllisyyden toteamisesta vanhemmuusasioissa, vanhemmuuden selvittämisessä, tunnustamisessa, vahvistamisessa ja kumoamisessa käytettävistä asiakirjoista sekä oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta.

Vanhemmuuslain nojalla annettavat asetukset perustuvat isyys- ja äitiyslakien nojalla annettuihin asetuksiin. Suurin osa ehdotetuista muutoksista on teknisluonteisia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Asetusaluonnosten 1, 2 ja 4 säännöksillä on vaikutuksia THL:lle kuuluviin tehtäviin.

1) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta ja henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista vanhemmuusasioissa

Isyyslain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa yksilöitiin ensimmäisen kerran ne asiakirjat, jotka vanhemmuusasioissa hyväksytään luotettavana asiakirjanäyttönä henkilöllisyydestä. Isyys- ja äitiyslakien voimassaolon aikana ei ole havaittu syitä, joiden vuoksi hyväksyttävien asiakirjojen luetteloon olisi pitänyt tehdä muutoksia.

2) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja lääketieteellisestä selvityksestä

Asetusluonnoksen 1 §:ssä on säännöksiä isyystutkimusnäytteiden ottamisesta ja näytteiden lähettämisestä tutkimuksen tekijälle. Säännökset tarkentavat prosessia, kun näytteitä otetaan lastenvalvojien ja Suomen edustustoissa palvelevien henkilöiden valvonnassa sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimesta. Luonnoksen 2 §:n säännökset koskevat tilanteita, joissa näyte on kuolleesta tai kadonneesta henkilöstä. THL tutkimuksen tekijänä tuottaa tarpeen mukaan tarkentavia ohjeita edellä mainituille toimijoille.

Tutkittavan on todistettava henkilöllisyytensä ennen isyystutkimusnäytteen ottamista, ellei kyseessä ole vanhemmuuslain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilanne. Laissa tai asetuksessa oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ei kuitenkaan yksilöidä asiakirjoja, joilla henkilöllisyyden voi todistaa. THL pitää tästä johtuen tärkeänä, että perustelumuiiston mukaan asetusluonnoksessa 1 olevasta säännöksestä, joka koskee henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttäviä asiakirjoja, voidaan hakea tulkinta-apua todettaessa näytteenantajan henkilöllisyyttä.

4) Luonnos oikeusministeriön asetukseksi vanhemmuus- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista

Asiakirjakokonaisuus perustuu aiempiin isyyden ja äitiyden selvittämisessä, tunnustamisessa, vahvistamisessa ja kumoamisessa käytettyihin asiakirjoihin. Oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevista asiakirjoista säädetään asetusluonnoksessa 2. THL on valmistellut asiakirjarakenteet yhteistyössä asiakirjojen käyttäjien ja oikeusministeriön kanssa.

Asiakirjarakenteet on julkaistu Sosiaalihuollon asiakirjarakenteiden ja metatietojen palvelussa (Sosmeta) luonnostilassa 31.5.2022. Kun vanhemmuuslaki ja sitä täydentävät asetukset on vahvistettu ja julkaistu säädöskokoelmassa, asiakirjarakenteet voidaan viimeistellä ja julkaista Sosmetassa valmistilassa.

TKI-johtaja, pääjohtajan sijainen Terhi Kilpi

Laboratoriopäällikkö, johtajan sijainen Teemu Gunnar

Avela Marjo
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

